

Forum van de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling - 16 november 2009.

Toespraak van Premier Van Rompuy over de “duurzame New Deal voor België”

Mijnheer de voorzitter van de Raad,
Mijnheer de directeur van de Raad,
Chers membres du bureau du Conseil,
Chers membres du Conseil,
Chère assemblée,

Dames en heren,

Het is mij een groot genoegen om als Eerste Minister aanwezig te kunnen zijn op het Forum van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. Het Forum staat voor een diepgaande reflectie over een duurzame toekomst. Dit denken is uiterst waardevol. Het is een denken in groep, in dialoog. Denken en dialogeren helpen ons de twijfels van vandaag te overbruggen. De Amerikaanse president Franklin D. Roosevelt legde in de moeilijke economische context van het Amerika van de jaren 30 de vinger op de wonde toen hij zei *“de enige limiet aan de realisatie van de toekomst is ons twijfelen van vandaag.”* Dat er soms redenen zijn om te twijfelen bleek ook recent bij het uitbreken van een verwoestende financiële crisis. Een crisis die vervolgens onze reële economie aantastte en ons in de grootste economische recessie sinds 1945 duwde. Een crisis die hoge werkloosheid meebracht en die ook diepe budgettaire wonden slaat. Ook onbekende slachtoffers worden getroffen. De zoektocht naar de juiste antwoorden, naar het juiste medicijn, hield iedereen wereldwijd bezig. Maar meer dan

ooit drong het besef door dat een eenzijdig overgaan tot de orde van de dag niet voldoet. Delen van de economie zijn ondergereguleerd terwijl andere wellicht overgereguleerd zijn. Een blinde terugkeer naar economische groei, naar een snel herstel van welvaart en gewin, volstaat niet langer. Het is trouwens deze “*quick win*” mentaliteit die ons naar de afgrond bracht. Een houdbare groei is nodig, een groei die rekening houdt met de sociale en fysieke beperkingen van de samenleving, met de limieten aan het menselijk kapitaal, de grenzen aan de beschikbaarheid van grondstoffen en energie. Een groei die sociaal en ecologisch verantwoord is, niet enkel voor vandaag maar ook daarna. Dat besef is in de EU maar ook in de VSA doorgedrongen, zeker na de komst van de nieuwe administratie. Wij moeten er wel naar handelen. De boodschap van Al Gore ging gelukkig slechts één jaar de financiële crisis vooraf zodat we nu beter beseffen dat economisch herstel ook klimaatvriendelijk moet zijn.

Lors des crises économiques des années septante, quatre-vingt et nonante, nous partions encore d'un principe d'opposition entre l'économie et l'écologie. C'est bien moins le cas aujourd'hui, certainement dans le monde riche. Nous prenons actuellement conscience que l'économie peut aussi se relancer tout en « devenant verte ». Mais il reste du chemin à parcourir, chez nous aussi : tout commence pourtant par une idée et une prise de conscience.

Cette prise de conscience ne commence pas trop tôt. Le dernier Conseil européen déclarait : « *le climat change plus vite que prévu et les dangers y afférents sont déjà visibles. Les masses de glace fondent à grande échelle, le niveau de la mer s'élève de par le monde et les inondations, les*

périodes de sécheresse et vagues de chaleur sont de plus en plus virulentes, durent de plus en plus longtemps et surviennent à intervalles de plus en plus réguliers ».

Mesdames et Messieurs,

Peu après mon arrivée sur la scène politique en tant que Premier ministre et en pleine recherche d'une nouvelle perspective, j'ai reçu à mon cabinet les membres du bureau du CFDD. Je connaissais évidemment déjà très bien le Conseil ainsi que son Président. Mais je tenais à échanger des points de vue avec le Conseil, précisément durant cette période, quant à l'orientation à adopter.

Tout comme les autres autorités de notre pays, l'autorité fédérale applique cette nouvelle pensée de manière concrète, bien qu'encore insuffisante. Je le concède volontiers. Dans différents domaines stratégiques, elle s'évertue à apporter une dimension durable. Tout d'abord, la réduction des émissions de gaz à effet de serre occupe une place centrale dans la politique climatique du gouvernement fédéral et des gouvernements régionaux. Nous nous efforçons d'atteindre les objectifs de Kyoto pour 2012 et, de cette manière, de déjà préparer de manière optimale les grands défis pour 2020. Je ne dois pas vous dire que les défis sont grands pour un petit pays à forte densité de population tel que le nôtre, possédant des branches d'industrie -à consommation intensive d'énergie- qui sont extrêmement importantes. En émettant 13 tonnes par habitant, nous

sommes le 7e plus grand émetteur de l'UE 27. Nos possibilités naturelles pour des sources d'énergie renouvelable sont plutôt modestes. Aussi satisfaire aux objectifs du paquet climat européen nous coûtera-t-il pour l'année 2020 0,85% du PIB, soit 3,5 milliards d'euros. Nous ne partons aujourd'hui bien évidemment pas de rien. Grâce à un engagement commun de toutes les autorités du pays, nous avons engrangé ces dernières années d'importantes avancées. De 1990 à 2006 nous notons une diminution des émissions de 6%. Les rapports et pronostics de l'Agence internationale pour l'environnement nous indique – déjà avant l'éclatement de la crise économique – que la Belgique est en bonne voie pour tenir ses engagements d'ici 2012, contrairement à un certain nombre d'autres pays. S'agissant d'énergie renouvelable, nous ne pouvons nier les avancées enregistrées récemment. Il ressort de la communication du 24 avril 2009 de la Commission européenne qu'au sein de l'UE 27, la Belgique occupe la cinquième place pour ce qui est de l'accomplissement de l'objectif 2010 et le septième rang dans le domaine des avancées enregistrées entre 2004 et 2006. D'autre part, au terme d'une longue préparation, la production d'énergie éolienne en mer du Nord a été lancée. L'inauguration récente du premier parc éolien sur le *Thorntonbank* en mer du Nord belge permet à la Belgique d'écrire l'histoire sur plusieurs tableaux. Hierbij is de bezorgdheid met betrekking tot de impact op de prijzen me welbekend.

Beste aanwezigen,

Het integreren van de dimensie “*duurzaamheid*” gaat voor de regering verder dan het klimaatbeleid. Zo is duurzame ontwikkeling één van de 5 centrale assen van de Belgische Lissabonstrategie, die in 2010 zal geactualiseerd worden. Waar enkele jaren geleden nog de nadruk werd gelegd op de assen economie en werkgelegenheid, is er nu het bewustzijn dat op alle vijf de assen moet gewerkt worden. Op 12 november jl. werd door Minister Maignette het startschot gegeven van een breed consultatieproces dat zal uitmonden in de herziening op korte termijn van de federale strategie “*maatschappelijk verantwoord ondernemen*” . Ook hier is “duurzaamheid” één van de centrale pijlers van het proces.

De regering scheidt binnen haar bevoegdheden ook de voorwaarden voor de ontwikkeling van duurzame infrastructures voor transport en energie. Ook in haar eigen gedrag heeft de federale overheid aandacht voor duurzaamheid. Het Federaal Actieplan Duurzame Overheidsopdrachten dat op 3 juli jl. door de Ministerraad werd goedgekeurd, zal in 2010 concreet gestalte krijgen, ondermeer door het vernieuwen van de “Gids voor duurzame aankopen” in nauw overleg met de betrokken actoren. Daarnaast werden de middelen van FEDESCO aanzienlijk uitgebreid, zodat de federale overheidsgebouwen energie-efficiënter zullen worden en de doelstelling van 22% minder CO₂-uitstoot vanaf 2014 kan worden behaald. Tot slot verwijs ik naar de beslissing van de Ministerraad van 7 november jl. waarbij de regering het behalen van het EMAS- label door elke FOD en POD als prioriteit heeft bevestigd.

Ook de stappen die vooruit worden gezet inzake financiering van wetenschappelijk onderzoek en ontwikkelingshulp zijn bewuste

investeringen in een duurzame toekomst. In 2010 zal België de fameuze 0,7% van het BBP aan Ontwikkelingssamenwerking halen! Niettegenstaande de moeilijke begrotingssituatie hebben we hiervan een prioriteit gemaakt.

België zet zich binnen de EU eveneens actief in voor een duurzaam en solidair wereldwijd klimaatakkoord. Een pact dat ons na 2012 gezamenlijk in de strijd tegen de opwarming van de aarde helpt te stappen en de ontwikkelingslanden kan voorzien van de gepaste financiële en technologische ondersteuning, is nodig. Tijdens de jongste Europese Top slaagden de 27 lidstaten erin in om stappen vooruit te zetten. De Raad heeft in de eerste plaats een duidelijk signaal gegeven door te stellen dat ze verwacht dat de andere ontwikkelde landen hun tot op heden aangegeven reductiedoelstellingen opdrijven. Wat de eigen doelstelling tot vermindering van de uitstoot van CO₂ in 2020 betreft, is de Unie bereid de 20% -doelstelling op te drijven tot 30%, indien vergelijkbare inspanningen worden geleverd elders in de wereld. Het mag niet zijn dat we enkel eenzijdige maatregelen nemen, die een protectionistisch karakter zouden krijgen.

Ook wat het uiterst belangrijke financiële vraagstuk betreft, slaagde de Europese Raad erin- ondanks interne strubbelingen bij aanvang- een gezamenlijk standpunt uit te werken. Enerzijds werd de bereidheid van de Europese Unie bevestigd om bij te dragen aan een financiering op korte termijn, de zogenaamde "*fast start finance*", op voorwaarde dat andere belangrijke actoren vergelijkbare inspanningen leveren. Deze vorm van snelle financiering is een cruciale bouwsteen. Wat de financiering na 2012 betreft, heeft de Europese Raad de schatting van de Europese Commissie onderschreven. Hiermee erkent ze dat de totale kost van mitigatie en

adaptatie in de ontwikkelingslanden in 2020 zal oplopen tot 100 miljard Euro per jaar. Hiervan zal 22 à 50 miljard Euro worden geleverd door internationale publieke steun. De Europese Unie zelf zal hiertoe een faire bijdrage leveren en rekent erop dat alle landen een bijdrage zullen leveren met uitzondering van de minst ontwikkelde landen. Het noemen van deze bedragen is een moedige stap vooruit die het debat concretiseert. Het is een stap die naar verluidt alvast op positieve reacties kan rekenen in de ontwikkelingslanden. Als ik zie wat de rest van de wereld doet inzake engagementen en financiële voorstellen, dan stel ik toch vast dat de EU er zeker in slaagt haar leidinggevende rol inzake klimaatbeleid concreet gestalte geven.

De Conferentie van Kopenhagen zal geen bindend akkoord voortbrengen. Wel moet ze de politieke bakens uitzetten waarop snel kan worden verder gewerkt. Elke stap vooruit is belangrijk. Het Belgische EU-voorzitterschap in de tweede helft van 2010 staat ongetwijfeld voor een zware taak.

Mesdames et messieurs,

Je tiens, pour conclure, à m'arrêter un instant sur le *verdissement* de notre fiscalité. Je sais que le Conseil fédéral soutient un verdissement rationnel, ponctuel et social de la fiscalité. Je peux vous confirmer que lors du dernier conclave, le gouvernement a enregistré des avancées en ce domaine. En outre, les recommandations du Conseil à cet égard ont été très utiles. Aussi les forces se sont-elles unies et surtout concentrées sur les secteurs importants que sont les bâtiments et la mobilité, dans le droit fil des recommandations du Conseil. Des incitants fiscaux ponctuels pour les

véhicules électriques sont, entre autres, développés et la mobilité nuisible à l'environnement continuera à faire l'objet de mesures dissuasives. Une réduction d'impôt ponctuelle va stimuler la construction d'habitations à basse énergie. Le gouvernement instaure à cet égard – comme le demandait le Conseil – une hiérarchie dans les investissements. Les dépenses qui doivent s'effectuer de manière automatique pour être en conformité avec les obligations légales ne font plus l'objet de soutien, créant de la sorte un espace pour des incitants plus efficaces. Les malentendus s'agissant de l'incitation au recours à des panneaux à cellules photovoltaïques sont résolus et l'on voit dans quelle mesure nous pouvons maintenir les incitants, voire les renforcer. La pratique du crédit budgétaire est également généralisée de sorte que tous les ménages obtiennent des réductions sur leurs investissements en vue de réaliser des économies d'énergie. Cette décision est une décision très vaste, qui donne sa pleine mesure à la dimension sociale du triangle de la durabilité. Je sais le Conseil très sensible à cette question.

Pour ce paquet de mesures durables, le gouvernement fédéral a libéré des moyens considérables dans un contexte budgétaire très difficile. La situation ne changera malheureusement pas d'ici 2015.

Ik weet dat de beslissing inzake de verlenging van de levensduur van een aantal kerncentrales gevoelig ligt maar in elk geval levert ze ook een bijdrage aan het antwoord op de dwingende klimaateisen via de vermindering van de CO₂-uitstoot. Zoals de conclusies van de GEMIX aangeven, sluiten de inspanningen voor het opdrijven van ons aandeel hernieuwbare energie en de aanwezigheid van kernenergie in de

energiemix elkaar niet uit. Het is en blijft voorlopig een “en- en verhaal”. In dit verband wordt verwacht van de nucleaire producenten dat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hernieuwbare energie. In het kader van de begroting 2009 worden de eerste stappen gezet voor de creatie van een fonds voor hernieuwbare energie, gespijsd door de sector.

Dames en heren,

Onze ondernemingen, die de afgelopen jaren reeds belangrijke inspanningen hebben geleverd om energie-efficiënter te zijn, zien steeds meer de voordelen in van een duurzame groei. Een nieuwe wind waait ongetwijfeld door de ondernemingswereld. Uitgedrukt in een percentage van het BBP geven de Belgische ondernemingen volgens de cijfers van het Planbureau 0, 53% van het BBP uit voor de bescherming van het leefmilieu. Dit ligt boven het Europees gemiddelde.

Het afgelopen jaar heb ik als Eerste Minister de kans gekregen om een aantal nieuwe investeringsprojecten in te huldigen. Tal van grote en kleinere duurzame projecten hebben het afgelopen jaar het levenslicht gezien, gaande van duurzame energie-installaties op traditionele bedrijfssites tot windmolenparken op zee. Stuk voor stuk voorbeelden van een creatief en innovatief ondernemerschap. Jonge nationale bedrijven zijn ook tot in China actief. Zij gebruiken de Belgische markt als een referentie om exportmarkten te veroveren.

Mesdames et Messieurs,

La citation « *Never waste the opportunities offered by a good crisis* » dévoile une grande vérité. Une crise offre des opportunités. Une crise nous fait réfléchir sur nos limites et stimule notre créativité. L'année écoulée était à cet égard une année passionnante, si difficile fût-elle ! Quelque chose est de toute évidence en train de changer. Les ménages, les entreprises et les autorités se tiennent la main pour plus de durabilité. La Belgique est sur la bonne voie dans le renforcement de sa politique. Mais nous n'en sommes qu'au début. Un cadre stratégique stimulant ainsi que de nouvelles décisions encourageantes seront nécessaires. A la lumière de nouveaux rapports alarmants sur le climat, nous ne pouvons nous permettre de faire dans le « too little too late ».

Le Conseil fédéral pour le Développement durable doit continuer à remplir pleinement son rôle. Je tiens dès lors à conclure en remerciant tous les membres du Conseil – et en particulier le Président – pour leur engagement et leur précieuse contribution à ce débat de société.

Continuez à nous faire des suggestions et ne faites pas l'économie de remarques critiques. L'enjeu est trop important !
